

نگاهی به اخبار انتخاباتی جام‌جم در ۴۰ سال گذشته

انتخابات و اتفاقات

۲۹ اردیبهشت ۸۰

فعالیت انتخاباتی نامزدهای ریاست جمهوری برابر با قانون شروع شده بود و همچنان گروه‌های رقیب خاتمی در حال ریزینی برای رسیدن به یک نامزد واحد بودند. با این وصف جامعه روحانیت مبارز تهران با صدور بیانیه‌ای در مورد هشتمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری اعلام کرد که پس از بررسی‌های گسترده و با توجه به مجموعه شرایط به جمع‌بندی روشنی دست نیافته و تاکنون از نامزد خاصی حمایت نکرده است. از سوی دیگر مجموعه‌جدیدی از اصولگرایان تحت‌عنوان جبهه مردمی انقلاب اسلامی اعلام موجودیت کرد و در بیانیه‌ای نوشت که شعار و بازی با احساسات و عواطف از یک طرف و بازی به اعتقادات و ارزش‌های مردم از طرف دیگر به انحصار جدید و تضییع حقوق حقه مردم و از دست رفتن فرصت‌ها و منابع ملی منجر شده است.

۲۹ اردیبهشت ۸۴

جریان اصلاحات با سه نامزد مشخص پا به عرصه‌انتخابات گذاشت. درمیان این نامزدها، کرویی نیروهای ارزشگرا از طیف اصلاح‌طلبان را با خود همراه دارد و البته در شعارهای انتخاباتی خود توسعه اقتصادی را بر توسعه سیاسی مقدم می‌دانست. مصطفی معین هم با اعلام معاونت حقوق بشر همچنان توسعه سیاسی را بر محور فعالیت‌های طیف دیگر اصلاح‌طلبان قلمداد می‌کرد. مهرعلیزاده هم گروه‌های جبهه مشارکت و مجاهدین انقلاب و روحانیون مبارز را با خود همراه نداشت اما بر ایجاد دولت رفاه، امید بسته بود.

در جریان اصولگرا هم وضعیت مشابه‌ای حاکم بود و هنوز درباره نامزد واحدی به اجماع نرسیده بود و حتی برخی از شواهد هم حاکی از این بود که ادامه این بحث و بررسی‌ها نتیجه مطلوب نخواهد داشت. حتی در این زمینه مهدی چمران درباره قابلیت‌ یکی از نامزدهای اصولگرایان گفته بود که وی به مرحله نهایی بررسی‌های این‌تشکل راه نیافت و روند بررسی نامزدهای انتخاباتی از سوی این ائتلاف وارد مرحله جدیدی شده است.

۲۹ اردیبهشت ۸۸

در این دوره اقتصاد سایه سنگینی بر سر انتخابات داشت و از یک‌سو رئیس‌جمهور به‌عنوان یک نامزد انتخاباتی به‌همراه هوادارانش بر ادامه روند فعلی در عرصه اقتصاد تاکید می‌کردند و از دیگر سو هم رقبا از فرصت باقیمانده برای ناکارآمد جلوه دادن دولت احمدی‌نژاد بهره می‌جستند. میرحسین موسوی ضمن افتخارآمیز خوندن کوپنی شدن اجناس در دوران هشت ساله نخست‌وزیری خود اما اکنون در تبیین سیاست اقتصادی خود بر ضرورت خصوصی‌سازی تاکید می‌کرد و مهدی کرویی هم در دومین بیانیه انتخاباتی خود اعلام کرد که قصد دارد در جهت مردمی کردن اداره تولید و توزیع درآمد‌های نفتی و خارج کردن آن از بودجه دولت گام بردارد.

۲۹ اردیبهشت ۹۲

فضای انتخاباتی به سمت داغ شدن پیش می‌رفت و در این بین بازار افشاگری‌ها هم گرم بود. بخشی از انتقادات متوجه هاشمی‌رفسنجانی بود و با توجه به انتشار عکس‌هایی درباره خودروی حامل وی، برخی رسانه‌ها آن را نشانه‌ای از اشرافیت دانستند اما در عین حال علی‌مطهری از اعضای اصلی ستاد انتخاباتی او، سوار شدن بر چنین خودروهایی را به تشخیص تیم حفاظت مربوط می‌دانست. تاکید بر ۸۰ ساله بودن هاشمی‌رفسنجانی محور سیاسی و رسانه‌ای دیگر بود که بخشی از رسانه‌های مخالف وی، آن را به‌عنوان رویکرد اصلی خود در نقد هاشمی برگزیده بودند.

استفاده از راهکار افشاگری برای پاسخ به رقیب از جمله ابزاری بود که محسن رضایی هم ترجیح داد از آن استفاده کند. وی گفت: هرچند از نظر اخلاقی برایم سخت است دست به افشاگری بزنم ولی به‌دلیل این‌که این نوع شایعات به‌صورت حساب‌شده مطرح می‌شود ناگزیر هستم مطالبی را بیان کنم. سه ماه پیش یکی از ائتلاف‌ها به من پیشنهاد داد که شما اگر کنار بروید در دولت آینده هر پست و مقامی که بخواهید به شما می‌دهیم.

بیانیه ۲۰۰ نماینده مجلس درباره لغو تحریم‌ها

بیش از ۲۰۰ نماینده مجلس با انتشار بیانیه‌ای درباره مذاکرات وین تاکید کردند؛ اگر ۱۰۰ درصد تحریم‌ها لغو نشود، هیچ تحریمی لغو نشده و پذیرش ماندن برخی تحریم‌ها، تایید مشروعیت آن تحریم‌ها خواهد بود.

به گزارش تسنیم در بخشی از این بیانیه آمده است:

کدام گفتمان‌ها می‌توانند برنده رقابت‌های انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰ شوند؟

جای خالی گفتمانی نو

✎ انتخابات که فرا می‌رسد نامزدها هر کدام با طرح شعار و ایده‌ای برای جلب آرای عمومی پا به عرصه میدان رقابت می‌گذارند. این شعارها البته در بسیاری از مواقع با توجه به این‌که با وعده همراه است، بعضاً برای مردم جذاب به نظر می‌رسد و از این رو مشارکت‌کنندگانی که پای صندوق رای می‌آیند براساس امیدیی که به‌واسطه تحقق این شعارها دارند، نام نامزد مطلوب خود را به صندوق آرا می‌اندازند. بیان شعار و ایده و فراتر از آن ارائه برنامه و طرح البته‌با در نظرگرفتن شرایط تحقق آن یکی از ملزومات هر انتخاباتی است. اما آنچه باعث ماندگاری می‌شود، گفتمان پردازی است. یعنی پرداختن به وجوه متمایز که به‌خوبی در سطح جامعه و افکار عمومی تبیین شده و البته ماندگارتر باشد.

گروه‌سیاسی

لزم گفتمان‌سازی

بررسی ادوار گذشته انتخاباتی نشان می‌دهد برخی طرحواره‌ها در بین عوام و خواص جامعه قابلیت گفتمان‌سازی پیدا کرده‌اند. به عنوان نمونه در دوره خاتمی تاکید بر توسعه سیاسی بود و در دوران احمدی‌نژاد عدالت محوری قابلیت گفتمان‌سازی پیدا کرده و در دوره روحانی تعاملات بین‌المللی مورد اهتمام قرار گرفته بود. در انتخابات فعلی هم هر کدام از نامزدها اگر بتوانند در عرصه گفتمان‌سازی و تبیین درست آن میان مردم توفیق حاصل کنند می‌توانند امیدوار باشند حداقل از سبد آرای خوبی میان مردم برخوردار باشند.ترددیی نیست این گفتمان‌سازی باید متناسب با شرایط جامعه ایران باشد. مسائل و موضوعات اصلی کشور عمدتاً شامل بهبود شرایط اقتصادی،

در میانه کلید و چکش

در میان نامزدها، علی لاریجانی طی این دو سه روز بعد از ثبت‌نام تلاش کرد حداقل در عرصه رسانه‌ای این‌گونه القا کند که تعاملات خوب او با روحانی مانع آن نبوده که با رویکردهای دولت مستقر مشکلی نداشته باشد و حتی به‌استناد نطق انتخاباتی وی در روز ثبت‌نام او نه‌با کلیدکاری دارد و نه با چکش. با این وصف، همچنان به نظر می‌رسد برای نشان دادن چهره‌ای مستقل از جریان‌های سیاسی و تشکل‌های موجود او همچنان نیاز به خلق گفتمانی جدید دارد. این گفتمان‌سازی از سوی او البته با چالش‌هایی همراه است. از این‌نظر که سابقه سیاسی لاریجانی برخاسته از جریان اصولگرایی است و در میانه راه هم با رویکردها و مواضعی که از خود نشان داد در بین هم طیف‌های سابق و همچنین بخش‌های از جامعه به عنوان متحد دولت شناخته شد. بنابراین ساختن گفتمان تازه برای او مسیر دشواری می‌نمایاند. گرچه او حداقل در لفظ و بیان عنوان کرده به صورت مستقل پا به عرصه گذاشته است اما سابقه و پیشینه او در دوران ائتلاف با اصولگرایان و همچنین مواضع و رویکردهای لاریجانی در دوران استقرار دولت تدبیر و امید، گفتمان‌سازی را برای او حداقل در روزهای اولیه شروع ماراتن انتخابات دشوار کرده‌است. بااین وصف، برابر با برخی مسؤولیت‌هایی‌که به‌ویژه در حوزه روابط ایران و چین به او سپرده شده به نظر می‌رسد در عرصه سیاست خارجی او نگاه به شرق را بیش از گذشته دنبال خواهد کرد. از چالش‌های لاریجانی این است که مثل رئیسی و جهانگیری البته با شدت و ضعف‌هایی از پایگاه رای مشخصی برخوردار نیست و از این

ملاک ارزیابی و پذیرش نتایج هر گفت‌وگویی میان ایران و دیگر کشورهای عضو برجام انتفاع حقیقی اقتصادی مردم ایران است. از این رو مجلس شورای اسلامی هیچ‌گونه تفکیک و دسته‌بندی تحریم‌ها را که به حفظ بخشی از فشار اقتصادی علیه مردم ایران و ممانعت از انتفاع اقتصادی یا اخلال در آن منجر

شود، نپذیرفته و به‌صورت جدی خواستار خلع کامل، قابل راستی‌آزمایی و بازگشت‌ناپذیر سلاح تحریمی آمریکاست و معتقد است اگر ۱۰۰درصد تحریم‌ها لغو نشود، هیچ تحریمی لغو نشده و پذیرش ماندن برخی تحریم‌ها، تایید مشروعیت آن تحریم‌ها خواهد بود.

اهتمام دوباره بر تنش‌زدایی در سیاست خارجی

اسحاق جهانگیری می‌گوید این بار در قامت حزبی و تشکیلاتی ظاهر شده و به‌نمابندگی از جبهه اصلاحات پا به عرصه رقابت گذاشته است. او هم البته برای خلق گفتمان جدید باید با واقعیت‌هایی دست و پنجه نرم کند. جهانگیری و البته جریان اصلاح‌طلبی طی سال‌های اخیر حرف‌ها خود را زده‌اند. محوریت توسعه سیاسی، تاکید بر آزادی‌های مدنی، بهبود تعاملات بین‌المللی و دیگر موضوعاتی که از دوم خرداد ۷۶ به این سو از جریان اصلاحات شنیدیم و همچنین تجربه مدیریتی جریان اصلاح‌طلب در دو دوره ریاست‌جمهوری خاتمی و همچنین دو دوره استقرار دولت روحانی هم در بین مردم بروز و ظهور کافی داشته است. با توجه به برخی ناکامی‌های دولت به‌ویژه در عرصه اقتصادی و حتی تعاملات نافرجام بین‌المللی با محوریت برجام به استناد گفته‌ها و نوشته‌های برخی اصلاح‌طلبان هم ناخشنودی بخشی از مردم و حتی هوداران جریان اصلاحات رانیز در پی داشته است. از این رو، به نظر می‌رسد جهانگیری برای این‌که بتواند به گفتمان‌سازی جدیدی در سطح جامعه دست پیدا کند باید حرف تازه و نوییی داشته باشد. اما حداقل حضور رسانه‌ای و اظهارات انتخاباتی وی در روز ثبت‌نام نشان از وجود نشانه‌های جدید برای خلق گفتمان تازه نمی‌دهد. در عرصه سیاست خارجی هم بنابر برخی اظهارات وی و همچنین شواهد موجود به نظر می‌رسد جهانگیری و هم طیفان او همچنان بر بسط مذاکرات و گفت‌وگوها با غرب برای نجات برجام تاکید دارند و بر این باورند این رویکرد عامل مهمی برای بهبود تعاملات بین‌المللی، رفع تحریم‌ها و تاثیرگذاری آن در کاهش مشکلات اقتصادی کشور خواهد بود و از این رو همچنان بر شعار مذاکره برای رفع تهدید خارجی و تحریم اهتمام دارند. اصلاح‌طلبان و به تبع آن نامزدهای این جریان سیاسی بر گفتمان تنش‌زدایی تاکید دارند و با توجه به خیریهایی ضدونقیضی که درباره مذاکرات وین به نظر می‌رسد در پی آنند که در صورت موفقیت احتمالی این گفت‌وگوها آن را سخاوتمندانه به حساب کامیابی برجام واریز کنند. عرصه اقتصاد نشان داد برنامه‌های اعتدالیون و اصلاحیون چندان تاثیری بر سفره مردم نداشته و در عین حال مشکلات معیشتی فراوانی هم برای جامعه حاصل شده است. بنابراین حداقل در عرصه برنامه‌ریزی و مدیریت چنین به نظر می‌رسد که پروژه‌های مدیران اصلاح‌طلب و اعتدالی با موفقیت همراه نبود و همچنان‌که در زبان برخی مسؤولان شنیده‌ایم همچنان آنان منتظر خوشه‌چینی از ثمرات برجام و ادامه سیاست تنش‌زدایی هستند. بنابراین می‌توان گفت حضور جهانگیری در صورت ادامه فعالیت انتخاباتی تا زمان شنیدن سوت پایان رقابت‌ها حاوی گفتمان جدیدی در حوزه‌های داخلی، اقتصادی و سیاست خارجی نیست و همچنان بر گفتمان قبلی تاکید دارند. در میان نامزدها، جهانگیری به‌صراحت اعلام کرده متعلق به جریان اصلاح‌طلب است و در مقابل رئیسی و لاریجانی که هر دو بر مستقل بودن تاکید کردند، جهانگیری از وابستگی حزبی خود می‌گوید. در منظومه فکری اصلاح‌طلبان در طول سال‌های فعالیت‌های تشکیلاتی آنچه مهم است موضوع توسعه سیاسی و آزادی‌های فردی و اجتماعی است. به همین علت در بسیاری از موضعگیری‌های خود، به برخی از موضوعات حاشیه‌ای مثل فیلترینگ، آزادی بیان، حضور زنان در ورزشگاه‌ها بیش از مباحث اقتصادی و معضلات اجتماعی توجه نشان می‌دهد. از این رو به‌نظر می‌رسد گرچه اسحاق جهانگیری مدام از اهتمام به رونق اقتصادی سخن می‌گوید اما در نهایت گفتمان غالب در نگاه انتخاباتی او ترجیح آزادی و توسعه سیاسی بر سایر وجوه اجتماعی و اقتصادی است.

تاکید بیشتر بر فساد ستیزی

ابراهیم رئیسی را باید جدی‌ترین نامزد اصولگرایی در کنار دیگر نامزدهای این جریان سیاسی محسوب کرد. سابقه وی در انتخابات گذشته و طرح گفتمان نو مبنی بر مبارزه با فساد و همچنین عملکرد او از زمان تصدی ریاست قوه‌قضاییه البته در اذهان سطوح مختلف جامعه از او چهره‌ای فسادستیز تصویرکرده است. رویکردهای رسانه‌ای هم البته حاکی از آن است که وی نیز همچنان بر همان گفتمان گذشته تاکید دارد و بنا به اظهاراتی که از او منتشر شده رقیب او نامزدها نیستند، بلکه فساد و ناکارآمدی است. بنابراین به‌طور مشخص می‌توان گفتمان رئیسی را مبارزه با فساد و ناکارآمدی دانست. در عرصه سیاست خارجی هم به نظر می‌رسد با توجه به رویکردهای غالب اصولگرایان تکیه اصلی بر محور تاکید بر ایستادگی در عرصه داخلی به‌ویژه در حوزه انرژی هسته‌ای و همچنین حمایت از محور مقاومت باشد. در حوزه اقتصادی هم با توجه به سابقه رئیسی در برخورد با فساد به نظر می‌رسد تاکید ویژه بر مبارزه با مفسدان اقتصادی و مقابله با اختلاس، ارتشاء، باندبازی جزو محورهای مورد توجه این نامزد انتخاباتی مبتنی بر همان گفتمان فسادستیزی باشد. در عین حال باید خاطرنشان کرد منظومه فکری این نامزد انتخاباتی و فضای گفتمانی او تاکید بر مبارزه با فساد بیش از دیگر جنبه‌ها موردتوجه است. این نامزد انتخاباتی گفتمان مبارزه با فساد در دستگاه‌های دولتی را نمایندگی می‌کند و همچنین خواهان بازگرداندن دولت میان مردم است. به‌اعتقاد رئیسی، در این گفتمان فاصله میان حاکمیت و مردم زیاد شده و باید این قطار را دوباره به ریل اصلی بازگرداند. ابراهیم رئیسی، داوطلب انتخابات سیزدهم ریاست‌جمهوری گفت: مهم‌ترین خواسته مردم دغدغه معیشتی آنهاست و بنده نیز به مساله اقتصادی و معیشتی مردم بسیار اهمیت می‌دهم. فکر می‌کنم راه‌های خوبی برای بازکردن گره‌ها از زندگی مردم وجود دارد. او در زمان ثبت‌نام بر این نکته تاکید خواهد کرد که دولت احتمالی وی بر پایه عدالت محوری است. طبعاً گفتمان عدالت محوری او با بیان احمدی‌نژاد درباره محوریت عدالت با توجه به نوع نگاه و رویکردهای سیاسی و اجتماعی متفاوت به نظر می‌رسد. به گفته این نامزد انتخاباتی هدف وی این است که مردم طعم شیرین عدالت را احساس کنند. به گفته رئیسی عدالت با سخنرانی، سرودن شعر و نوشتن محقق نمی‌شود، عدالت یک برنامه عملی و میدانی است که مردم احساس عدالت کنند. در میان برنامه‌های و مواضع رئیسی هم مبارزه با فساد و مقابله با مفسدان و برخورد با اخلاکران اقتصادی بیش از سایر وجوه مورد تاکید قرار گرفته است و البته در مقایسه با لاریجانی و جهانگیری این گفتمان‌سازی را رویکردها و مواضع او تطابق بیشتری دارد. این موضعگیری‌های رئیسی البته در انتخابات ۹۶ هم سابقه دارد و البته حرف جدیدی نیست، به هر صورت چنین به نظر می‌رسد که به‌اعتقاد رئیسی، تحقق عدالت در جامعه از مسیر مبارزه با فساد می‌گذرد.

گفت‌وگوی ولایتی با محمد عبدالسلام

علی‌اکبر ولایتی، مشاور رهبر معظم انقلاب در امور بین‌الملل و محمد عبدالسلام، سخنگوی جنبش انصارا... یمن در تماس تلفنی در خصوص تحولات اخیر همکاری‌های فیما بین گفت‌وگو کردند. مشاور رهبر معظم انقلاب در امور بین‌الملل با اشاره به حرکت مردم یمن برای مقابله و مبارزه با توطئه دشمنان و تحقق اهداف مورد نظر ملت بزرگ این کشور گفت: جنبش انصارا... یمن به رهبری آقای الحوثی نقش بسیار مهمی در پیشرفت نهضت مردم بزرگ یمن داشته است و مسؤولیت‌های سنگینی به عهده دارید و پیروزی‌های فراوانی هم در خدمت به مردم یمن داشته‌اید و امیدواریم هر چه زودتر اهداف مورد نظر و پیروزی‌های بیشتری برای این نهضت محقق شود.